

TALOUSNEUVOSTO

15.1.2015

Kokousmuistio 1/2015

Aika 14.1.2015 klo 8.00–9.30

Paikka Pääministerin virka-asunto Kesäranta

Läsnä Alexander Stubb, puheenjohtaja
Fjäder Sture
Haglund Carl
Häkämies Jyri
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Liikanen Erkki
Lyly Lauri
Marttila Juha
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Orpo Petteri
Palola Antti
Penttilä Risto E.J.
Vapaavuori Jan
Viitanen Pia
Borg Anders (at)
Heinonen Olli-Pekka (at)
Hetemäki Martti (at)
Kaltio Maarit (at)
Vartiainen Juhana (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi asialistalla olevan ”Talouspolitiikan linjavalinnat ensi vaalikaudella”, josta alustavat Ruotsin entinen valtiovarainministeri Anders Borg ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ylijohtaja Juhana Vartiainen valmisteilla olevan raportin pohjalta. Raportissa on määrä analysoida Suomen talouden tilaa sekä ehdottaa tavoitteita ja toimenpiteitä talouspolitiikan linjaamiseksi ensi vaalikaudella. Raportti valmistuu maaliskuussa 2015. Esityskieli on englanti. Kokouksessa on simulaanitulkkaukseen suomi-englanti-suomi.

2 Talouspolitiikan linjavalinnat ensi vaalikaudella

Anders Borg totesi Suomen ja Ruotsin olevan kansainvälisessä vertailussa monessa suhteessa taloudellisia menestystarinoita (liite 1). Aivan viime vuosina Suomen kokonaistuotannon kehitys on kuitenkin jäänyt toivottua heikommaksi erityisesti heikon vientimenestyksen seurauksena. Taustalla on pitkälti elektroniikka- ja metsäteollisuuden rakenteelliset vaikeudet, mutta myös Suomen hintakilpailukyky on heikentynyt ja siltä osin ero keskeisiin kilpailijamaihin on kasvanut huolestuttavan suureksi.

Suomen hintakilpailukyky rapautui voimakkaasti vuosina 2008–2009. Sen jälkeen tehdyt maltilliset palkkaratkaisut ovat lähinnä pysäyttäneet suhteellisen aseman heikkenemisen, mutta eivät ole riittäneet menetetyin kustannusedun kiinni kuromiseen, koska myös kilpailijamaissa kustannuskehitys on ollut hyvin maltillista. Tuottavuuden nostamisen osalta Suomessa ei ole olemassa helppoja ratkaisuja, sillä monet perusasiat kuten talouden avoimuus ja korkea koulutustaso ovat jo kunnossa.

Finanssipolitiikkaa on Suomessa ollut oikeansuuntaista. Sen mitoituksessa on kuitenkin voitava varautua myös tuleviin kriiseihin, joiden ajoittuminen hyvin epävarmaa, eikä liikkumavaraa siksi juurikaan ole. Työvoiman tarjonnan osalta Suomi erottuu muista Pohjoismaista erityisesti yli 55-vuotiaiden matalan työhön osallistumisen osalta, joka on erityisen suuri ongelma miesten kohdalla.

Juhana Vartiainen esitteli alustavia johtopäätöksiä analyysistä ja arvioita niistä osaluista, joihin raportit ehdotukset tulevat keskittymään. Talouden tilanne on vakava, eikä helppoja ratkaisuja ongelmiin ole olemassa. Ehdotettavien toimien tulee pyrkiä palauttamaan Suomen hintakilpailukyky, luomaan positiivisia odotuksia sekä yrityksille että kotitalouksille, kohottamaan työllisyyttä ja tuottavuutta sekä vakauttamaan julkinen talous. Tämä tulee edellyttämään uudistuksia talouden rakenteisiin, palkanmuodostukseen ja finanssipolitiikkaan.

3 Keskustelu

Alustuksen jälkeen käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia näkökulmia ja kysymyksiä:

- Suomi on tällä hetkellä "Euroopan sairastunut mies". Suomen on syytä pitää vertailukohtana Ruotsin ja Saksan kaltaisia hyvin menestyneitä maita. Venäjän kehitys on tosin vaikuttanut Suomeen voimakkaammin kuin näihin kilpailijoihin.
- Hallitus on monessa asiassa tehnyt oikeita päätöksiä, mutta liian myöhään ja liian varovaisesti. Tämä on osaltaan ruokkinut epävarmuuden ilmapiiriä ja toivottuja positiivisia odotuksia ei ole saatu aikaiseksi.
- Kaikki eivät Suomessa vielä ymmärrä tilanteen vakavuutta ja kriisin voittopuolisesti rakenteellista luonnetta. Koska kriisi on rakenteellinen, myös lääkkeiden on oltava rakenteellisia. Ulkopuolisia syitä on turha jäädä "märehtimään", vaan on todettava vallitseva tilanne ja toimittava sen mukaisesti.
- Suomen nykytilanteessa ydinkysymys on, miten talouden nousua voidaan parhaiten tukea tilanteessa, jossa finanssipolitiikan liikkumavara on hyvin pieni. Fiskaalinen sopeuttaminen supistaa kotimaista kysyntää ja keinot vaikuttaa ulkomaiseen kysyntään ovat rajalliset.
- Pohjoismaisen mallin toimivuus rakentuu oletukselle, että taloudessa on riittävän laaja kansainvälisesti kilpailukykyinen korkean tuottavuuden sektori. Ilman tätä mallin rahoituspohja rapautuu.
- Nykyinen työmarkkinoiden sopimusmalli on tuottanut maltillisen palkkojen kokonaiskehityksen, mutta ei riittävästi joustoa yritys- ja yksilötasolla. Muissa pohjoismaissa makrovakauteen on pystytty yhdistämään enemmän myös mikro- ja joustavuutta.
- EMU-puskureihin nojaava "sisäinen devalvaatio" voisi parantaa Suomen kilpailukykyä lyhyellä aikavälillä erityisesti, jos siihen voitaisiin kytkeä maltillinen palkkaratkaisu ja yritysten sitoutuminen investointeihin.

- Suomessa on periaatteessa potentiaalista työvoimaa mm. iäkkäämpien ja kasvavan maahanmuuttajaväestön muodossa. Tämä resurssi tulisi pystyä hyödyntämään tehokkaammin. On selvittävä, mikä työelämässä on vikana, kun jo 55-vuotias on meillä "liian vanha" töihin.

4 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston helmikuun kokous pidetään keskiviikkona 25.2.2015 klo 8.00. Aihe vahvistetaan myöhemmin. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri